
Fra: Actis Hordaland <actis.hordaland@gmail.com>
Sendt: 2. april 2020 09:48
Til: Postmottak HOD
Emne: Høringssvar rusreformen

Helse - og omsorgsdepartementet

2.april 2020

NOU 2019:26 «Fra straff til hjelp»

Actis Vestland (tidligere Hordaland) er en paraply for rusorganisasjoner i Vestland fylke, og er særlig opptatt av å begrense rusproblemene i samfunnet gjennom forebygging. I tillegg er vi opptatt av at tilbudet til personer med rusavhengighet bedres. Vi er glade for å kunne gi høringssvar til NOU 2019:26 «Fra straff til hjelp».

Ulike grupper – ulike reaksjoner

Actis har i mange år støttet utviklingen om å vri reaksjonen på bruk og besittelse av narkotika ytterligere i retning av helserettede tiltak, og støtter denne intensjonen i NOU 2019:26 «Fra straff til hjelp».

Actis Vestland er opptatt av at reformen sørger for å forhindre nyrekruttering til rusmiljøer blant barn og unge, og at de skal få best mulig tilbud for å kunne endre kurs. Vi mener forslaget som foreligger, legger opp til for stort fravær av reelle reaksjoner på brudd på forbudet mot narkotika som lett ser ut til å bli oppfattet som en mer eller mindre stilltiende aksept av rusbruk/eksperimentering med rusmidler.

Vi er derfor opptatt av at:

- Rusreformen bør differensiere mellom de tunge narkotikamiljøene, og de som er i startfasen av et mulig rusproblem.
- Ungdom må møtes med et forpliktende oppfølgingsløp med mål å stanse en uheldig utvikling av rusmiddelbruk.
- Politiet fortsatt skal prioritere det avdekkende arbeidet og det sterke forebyggende fokuset. Rusreformen må ikke gjøre det vanskeligere eller mer komplisert å fortsette det gode samspillet mellom politi, barnevern, kommune, og andre aktører, som jobber for samfunnets interesser.
- Reformen krever økte ressurser, særlig til kommunene, og et kompetanseløft i berørte yrkesgrupper som jobber særlig med barn og unge.
- Vi trenger mer kunnskap om konsekvensene av reformen på en rekke områder, før den kan iverksettes.

Actis Vestland støtter Actis – Rusfeltets samarbeidsorgans høringsinnspill og ønsker en annen modell for avkriminalisering enn den som er fremmet av rusreformutvalget. Vi er bekymret for hvordan frivillig oppfølging, uten andre reaksjoner, kombinert med lavere oppdagelsesrisiko, som politiet advarer om at vil følge forslaget slik det ligger, vil slå ut på bruk – særlig i yngre aldersgrupper. Vi ønsker en differensiert reaksjonsmodell i møte med mennesker som bryter forbudet mot narkotika,

en modell som oppleves som en åpen dør inn til dialog, støtte, hjelp og behandling for dem som trenger det, men som samtidig sørger for at forbudets allmennpreventive effekt opprettholdes.

Utredningsbehov

Vi mener at de foreslåtte lovendringene vil ha konsekvenser som ikke er godt nok belyst, som politiets rolle, effekt på en rekke tiltak rettet mot barn og unge, samt samfunnssikkerheten. I tillegg er ikke kommunene og barnevernet rigget til å ta dette ansvaret før et kompetanse- og kapasitetsløft er gjennomført. Vi er også bekymret for at hver kommune skal finne sin egen organisering av rådgivningstjenesten, og frykter at det i praksis vil bety ulike tjenester og oppfølging, avhengig av geografisk tilhørighet.

Vi ser store svakheter i forslaget som er lagt fram, både når det gjelder politiets muligheter til å avdekke rusbruk og til å etterforske bakover, samt at modellen som er foreslått i for liten grad tar inn over seg bredden i type brukere som avdekkes for bruk i dag. Forslaget vil i for liten grad gi mulighet til tidlig intervensjon, fordi det fullt og helt er basert på frivillighet. Vi mener særlig ungdom må følges opp på en annen måte enn det som skisseres. Da må også oppfølgingsløpet hjemles i annet lovverk enn det utvalget foreslår.

Kommunenes ressurser

Rusreformen pålegger kommunen flere oppgaver og større ansvar, og reformen kan føre til at flere sluses inn i tiltaksapparatet for oppfølging og behandling. Det kommunale tjenesteapparatet for rusproblematikk taper ofte kampen om kronene i trange kommunebudsjetter. Evalueringene av opptrappingsplanen viser at det fortsatt er store utfordringer på rusfeltet. Kommunene er etter vårt syn i dag ikke rustet til å løse store nye oppgaver, og vi er svært bekymret for hvordan kommunene skal håndtere de mulige ekstra belastningene innenfor dagens rammer.

Brukere vil sluses inn i et tiltaksapparat som varierer når det gjelder kapasitet og kvalitet. Det svikter i samhandlingen mellom etatene, ettervernet og tidlig intervensjon. At reformen ikke foreslår tiltak for å bedre behandlingskapasiteten og ruste opp tiltaksapparatet, er en svakhet, selv om utvalget peker på at dette ligger utenfor mandatet.

Kompetanse og forebygging

I forbindelse med reformen bør det også satses betydelig på rusforebyggende arbeid, rusundervisning i skolen og på et kompetanseløft i mange yrkesgrupper. Rus må inn som tema i utdanningsløpene for lærere og andre relevante yrkesgrupper, slik at de som jobber med barn og unge tidlig klarer å fange opp personer i utsatte livssituasjoner. I tillegg må kompetansemålene for rusundervisningen konkretiseres, og det må være tydelige nasjonale, kunnskapsbaserte føringer på innholdet i rusundervisningen, slik også utvalget peker på.

Oppsummert

Actis Vestlands viktigste innvending er at reformen ikke ivaretar ungdom på en god nok måte. Samlet sett er det mye som taler for å utsette rusreformen. Det trengs mer kunnskap på mange områder, i tillegg må kommunene settes i stand til å håndtere oppgavene som følger av en rusreform. Med dagens usikre situasjon, og der vi etter all sannsynlighet får en helt annen økonomisk situasjon som følge av den internasjonale covid-19-krisen, vil vi advare mot forhastet å igangsette reformen. Den vil kreve betydelige ressurser for at ikke lovendringene skal føre til økt rusbruk og økte rusproblemer, noe som vil gi negative konsekvenser for den enkelte, men også for pårørende og for samfunnsøkonomien.

Vennlig hilsen

Actis Vestland

Elna Nilsen

styreleder